

שווייצר, שדעתה נטרפת עליה, עם פרוץ מלחמת העולם השנייה.

מאז ועד מותה היא מאושפוט במוסד סגור, אולם לקראת סוף חייה היא מתחילה לצייר, וציורים אלה מביאים לה תהילה בכל רחבי העולם. אומנם מי שטיפסה לראות בסרט מעין ביטוי-מחאה נגד המלחמה, שהטירוף עדיף עליה, יצא בידיים ריקות, אבל כתיאור מיקרה שהיה, וכהזדמנות להצגת כישרונותיה של דלפין סריג בתפקיד הראשי, זה היה בהחלט מתקבל על הדעת.

גורלה של האשה בימינו זכה לטיפולים מכל הסוגים והסינונונות, החל מן הקציר הרגיל של סרטים פורנוגרפיים, שבנם האשה היא הפיקציונרית, דרך פארודיה דבילית למדי בשם לינדה לאבלייס תועמדת לנשיאות, שבה מנסה סוכבת הפורנו בעלת הגרון העמוק להתחזות כשחקנית ללא הצלחה גדולה — ועד למלודרמה היסטורית פולנית מוחמצת בשם קורות חמא

קרן בלאק ב"יום הארבעה" בועת-סבון נפוחה

אחד, סרט האמור לתאר בנאטורליזם נוסח אמיל זולא, סיפור-אהבה אומלל מתחילת המאה, הכולל לידה בהסתור והשכלת-הר-הגולד לבינה-משפחה, מתוך פחד מפני מוסכמות החברה, וכיוצא בזה, אבל עושה זאת בהגומה משעממת למדי.

שונה לחלוטין הוא סרט פולני אחר בשם שווייטשקל של במאי צעיר וכוכב עולה בשמי פולין, קריסטוף אנוסי. הסרט מציג ברגישות רבה דמות של פקידה בת-ימינו, נשואה, אם לילד, מסודרת בעבודה, אשה של כל המרגשים המקובלים צריכה להיות מאושרת בחלקה. אלא שהחיים בתבי רה שבה היא מעין אימה מובנת מאליה, ובה חיים מתוך השלמה עם העובדה שכבר מגיל 30 אין עוד למה לצפות, חוץ מאשר לעבודה נוספת עד היום האחרון, הפוסלים בעיניה בלתי-נסבלים והיא מחפשת לעצמה שיווי-משקל מחוץ לבית.

גורל דומה נופל בחלקה של לילי, בסרט צרפתי בשם אהבני לילי, הזוכה כבר להצלחה מיסחרית גדולה. לילי (שאותה מגלמת זונו, כוכבת אהבה אחר-הצהריים), היא אשתו של פועל שאינה יכולה לשאת את העובדה כי האיש העליו והחביב שלו נישאה הפך אדם קודר ועייף, המחמיץ פנים מדי-ערב, והיא עובדת אותו. הסרט הוא תיאור מסעו של הבעל אחרי אשתו, כאשר שני ידידים, מתאגרף כושל ועיתונאי-יוטר, נילוויים אליו בדרכו.

פגזים

משוגעים

אם מדברים על גורל האשה, אי אפשר שלא להזכיר את שני הפגזים האמריקאיים הכבדים, שהיו השנה גם המתחרים העיקריים לאוסקר: אליס אינה היה כאן עוד ואשה תחת השפעה. הראשון הוצג במסיגרת התחרות, ואילו בורסטין, כעקרת-הבית המתאלמנת שמחליטה להיות זמרת ומניעה בסכריה לדרגת מצלרת, מצליחה בו הרבה יותר מן הבמאי, בכיטוי צרותיה של אשה בודדה. הנודרת עם ילד בן 12,

במערכת-התיכון המאובק של ארצות-הברית. אשר לסרט השני, הוא הוצג בשוקי-הסרטים בלבד (קאסאבטס, הבמאי, עובד מחוץ למימסדים מקובלים, וזוכה מהם ליחס בהתאם). הוא תיאור עצבני-מטורף של חיי מישפחה אמריקאית מן המעמד הנמוך, חיים שבמצב נורמלי קרובים לשיגעון, ובלחץ היחסים החברתיים בתוכה הופך בדרך-כלל השיגעון לאישונו של ממש. גיינה ראוונדס, רעייתו של הבמאי, בתפקיד הראשי, מגישה מיבצע וירטואוזי ממש, למרות שהיא מגלמת למן הרגע הראשון אשה מטורפת. מתחיל הצופה, לקראת סוף הסרט, להאמין שהשיגעון שלה בעצם אינו גרוע יותר, ואולי אף עדיף, על הנורמליות של הסובבים אותה.

שיגעון, אכן, הרי עוד נושא סופולארי השנה. אלוואי מאושפוט, מיבל, גיבורת קאסאבטס, נכנסת ויוצאת בכיתה-משוגעים, סרט שוודי בשם התרפקא האחרונה מדקדק כתיאור חייו של מורה צעיר, שדעתו נטרפת עליו בהדרגה והטיפול הניתן לו עקב כך, וקורותיו של פול, הסרט שזכה השנה בפרס ז'אן יוגו לבמאי צעיר בצרפת, הוא תיאור כימט-תיעודי (אפייני בעזרת שחקנים) של שלושת השבועות הראשונים במוסד סגור של צעיר המגיע מן העולם החיצוני.

את האכזבות הגדולות של הפסטיבל, סיפקו הפעם האמריקאים. אליס אינה היה כאן עוד, הוא, כאמור, מיפגן אישי של אלן בורסטין. אבל הסרט עצמו, הגולש מדי-פעם מן הדרמה ההיסטורית לתעלולי הקומדיה האילמת, נופל בהרבה מן הציפיות. כן גם לוג, שוב מיבצע וירטואוזי, של השחקן דאסטין הופמן, מיבצע שאינו די כדי להעניק למיבוקים מחיי לוג ברוס, מהם מורכב הסרט. אחידות ומשמעות של החיצוני.

ומעל הכל, האכזבה הגדולה ביותר, יום הארבעה של ג'ון שולזנג'ר, בועת-סבון נפוחה וריקה שעלתה להוליווד הן-תועפות, ואין איש שיאמר עליה, בנתחיים, מילה טובה. במקור, אגב, זה ספר מר וסרקאסטי על קהיליית עובדי הקולנוע בחוף המערבי בשנות השלושים, ואילו הסרט, למרות נוכחותם של דונלד סאתרלנד, קארן בלאק וויליאם אתרטון (משוגרגלנד אקספרס), הוא בסך-הכל עוד סרט באופנת שנות השלושים. מלודרמה בנלית ועלובה.

איכות

ללא כסף

כרי לביים ברוח קצת יותר טובה, שני סרטים צנועים, מן הסוג שאפשר לעשות כשיש מה להגיד, אפילו אם אין הרבה כסף לכך (הרמוז ברור).

האחד, גיל השלווה, סרט עצוב ומדכא של סופר-במאי איטלקי בשם פאביו קארפי, המתאר את עולמו המסוגר של ישיב בן 78, שאינו יוצא עוד מפתח חדרו. הוא מרנפשי, שונא את כלתו וזו לבנו, אוהב את נכדתו ומתגרה בעוזרת, שוקע בניכר רגונות העבר ובמלחמת ספרד, שהיתה שעוה היפה ביותר, גולש לדימונות שבהם הוא פוגש ישיב בן-גילו, שיכול להיות בבואה דימונית של עצמו, או מציץ מבעד לחלון בשכנה צעירה שופעת-אבריים.

הרגישות שבבימוי ובמונולוגים הפנימיים של הישיב, בתוספת מיחשק טוב של כל הנוגעים בדבר, העלו את הסרט לדרגת הנציג האיטלקי הבכיר של הפסטיבל, זאת למרות הפגנה וירטואוזית של ויטוריו גאסמן, בדמות עיוור, במחצית השעה הראשונה של סרט בשם ניוחח אשה, שייצג את איטליה בתחרות הרשמית.

וסרט שני, עליו, הם, אנושי ותוסס, והאמינו לי שכל זה לא נאמר בלעג. רחוב הסטר, זהו סיפורו של החוב יהודי בנייר יורק בתחילת המאה, עם עימות בין מושגי העולם הישן והעולמי שזה-עתה באו ממנו, למוסר של העולם החדש. מחצית הסרט דוברת אדיש, וזה לא נשמע מגוחך כלל, כי הדמויות אמיתיות וכנות כל-כך, הבימוי מאוסק ונכון כל-כך, עד שאי-אפשר שלא להתרגש יחד עם גיבורי הסרט, גייק החיט, אהובתו האמריקאית, ואשתו שבאה אליו ישר מן העירקה שבמזרח-אירופה ויראה להסיר את הפיאה מעל ראשה.

במאת הסרט היא אשה אמריקאית-יהודית צעירה בשם ג'ואן מיקלן-סילבר, שזהו סרטה העלילתי הראשון, ומחיותיה הכפיים שקיבלו אותו הוזכרו, מעל לכל ספק, כי כשרון אינו תלוי תמיד בניסיון.

(המשך מעמוד 19)

מישפחתיים. הרצוג אינו חברי-כנסת ואין לו חסינות. הורביץ יכול לתבוע אותו לדין. ספק אם הוא יעשה זאת.

מדוע פתח יגאל הורביץ במערכה להכתים את דמותו של הרצוג? היו זמנים בהם היו הרצוג והורביץ באותו מחנה. הרצוג השתייך מבחינה פוליטית לרשימה הממלכתית ותמך בדין לא פחות מאשר הורביץ. אלא שדין לא החזיר ל-הרצוג באותה מטבע.

דין ילול בכישוריו של הרצוג עוד בעת שכהן כרמטכ"ל צה"ל במיבצע קדוש. כבר אז, כדי לנגח את גיסו של הרצוג, אבא אבן, שכיהן אז כשגריר ישראל באו"ם, היה דין נזהג להתבטא: "אפשר להלביש להרצוג כובע טמבל והוא יהיה לא פחות טוב מאבן באו"ם".

ב-1969, כאשר כבר הרצוג כי מקומו בכנסת מטעם הרשימה הממלכתית מובטח, היה זה דין שלא רצה את הרצוג בכנסת, דחק אותו מרשימת המועמדים הריאליים. הרצוג אומנם נפגע באופן אישי, אלא שזה לא מנע ממנו ערב מילחמת ששת הימים וערב מלחמת יום-הכיפורים לפאר את סגולותיו של דין כמציבי גדול.

דין

התמוטט

בתום מלחמת יום-הכיפורים היה זה דין, בתפקידו כשר-הביטחון, שאישר להרצוג לייצג בתחקירי צה"ל בעקבות המלחמה, כדי לבסס עליהם את סיפרו. הרצוג טען אז כי הוא מחכוך לכתוב ספר שיציג את המלחמה בניצחון ולא כתבוסה על עזרתו. בהעמדת תחקירי צה"ל לצורך הוצאת ספר פרטי מסחרי.

אלא שבסיפרו, שראה אור רק לפני חודשים מספר, תקף הרצוג את דין ללא רחם. הוא האשים אותו באחריות למפולת, טען כי הוא אשם ב"אסון" שאת תוצאותיו תשלם מדינת-ישראל עוד ימים רבים. בין השאר אישר את גילויי העולס הזה, שפורסמו כבר למחרת המלחמה — שדין התמוטט בראשית המלחמה, יעץ לפיקוד הדרום לפנות מייד את מרבית סיני — עצה שאילו נתקבלה, היתה הופכת את המלחמה לתבוסה ניצחת.

כל עוד פורסמו הדברים בספר שהופיע בארץ לא היה להם הד. אולם כאשר העתיקו עתונים וזים את הדברים ופירסמו אותם בהבלטה, הם נראו כמיחקה ישירה על דין. מישהו דאג אז להביא לידיעת יגאל הורביץ את הפרשה הגושנה הקשורה בהרצוג, כדי שיהיה בידו נשק לצאת להתקפת-נגד. הורביץ עצמו הודה כי פרטי הפרשה לא היו ידועים לו עד לתקופה האחרונה. נראה שגם כיום אין הוא בקיא ומתמצא בכל פרטיה. אלא שזה לא הפריע לו על מנת לתקוף את הרצוג.

מאחר שהורביץ רואה את הכל לאור שאלה אחת ויחידה — "טוב או רע לדין?" — היה ברור לו מייד מדוע כתב הרצוג דברים כה חמורים על דין: יגאל אלון, אויבו הנצחי של דין, מינה את הרצוג כראש משלחת ישראל באו"ם. הרצוג שי-לם עבור המינוי על-ידי השמעת דין. הור"בין התנגס בו על-ידי השמעת הרצוג. בניגוד למה שאמר הורביץ על הרצוג, דברים בלתי ברוקים ולא מדויקים, הרי מה שאמר הרצוג על משה דין הוא אמת לאמיתה. ניתן יהיה להעמיד דברים על דיוקם אם יעז הורביץ לתבוע את הרצוג לדין על שכינה אותו שקרן.

פרשת-רבין

שניה

ביתניים נשארה הפרשה בתחום ה"מלחמות האישיות הקטנוניות והמלוכ" לכות, המבטאות התנגשות בין אינטרסים אישיים ולא בין רעיונות אם יש בה כדי להשכיל הרי זה רק משום שהיא מסוג הסיפורים שכל תולדות המדינה מקפולות בהם ושיש בה כדי להעיד על אופיים ואישיותם של דמויות המפתח המופיעות בה.

חמור במיוחד השימוש בבימת הכנסת למלחמת-השמעות בלתי-מרוסנת — כשם שחמור שמידע חשוב ביותר, הנוגע לכל אורה, מתגלה רק דרך-אגב, אגב מלחמות פרטיות של גנרלים ועסקנים. הפרשה כולה הזכירה את "מיסמך עזר" על התמוטטות רבין ב-1967 — מיסמך שגם הוא פורסם על רקע דומה, במקום שית"גלה בצורה סדירה המאפשרת בירוה והס"קת מסקנות.

תקרית שאירעה

בכלא, ושהוסתרה

מבית-המישפט,

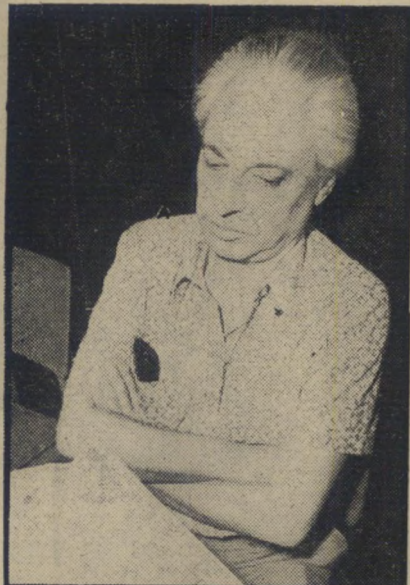
מטילה אור חדש

לגמרי על פרשת

מיכאל צור

לפני הנפילה פנים זוהרות, חיוך של הצלחה, הופעה של מנצח. הגאון הפיננסי של ישראל, הבטוח שהכל מותר.

אחרי השבירה פנים קפואות, מטיכה חיוורת, ללא כל התרגשות, שקט צונן, גם ברגעים דרמאטיים בבית-המישפט.

אחרי השבירה

שומר שניצב מאחרי דלת התא בבית-המעצר בראשון-לציון, היה עדי-ראייה לאחד הסודות השמורים ביותר במדינה היום. הוא לא האמין למראה-עיניו. הוא שיפשף את עיניו בתדהמה ושב והצמיד את פניו לדלת התא. השטר הוטקד על הדלת המסויימת הזו במשימה ברורה. היה עליו לונק פנימה ולפעול במהירות.